

P 183

279013

AURORA ROMANA

FÓIA BELETRÍSTICA.

1864.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Redigata de

JOANICHIU MICULESCU.

Anulu alu II-ea.

Bibl. Univ. Cluj	Sibiu
Nr. 507 1937.	1348

PEST'A.

Cu típariulu lui : Emericu Bartalits.

1864.

FOIA BELETRISTICA.

Ese de două ori într'o luna, adica in 1 și 15 dupa c. v. in formatu de o côla și jumetate. — Atâtu manuscriptele, câtu și banii de prenumeratiune sê se adreseze la redaptiune, localulu acestei-a : **Strat'a postei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.**
 Pretiulu de prenumeratiune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania și strainetate **la anu 7 fl., la 1/2 de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumeratiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 1.

Pest'a 113. Ianuariu.

Doru de patria.

Era dulcea primavêra,
 Ce-mi aduce doru de tiêra

Cum merge norulu, ce are 'n sine
 Comôra plina de focu cerescu,
 Cum sbôra grui'a, candu êrn'a vine,
 La locuri calde, ce-o multiamescu;

Asia plecasemu și eu d'in tiêr'a,
 Ce hain'a vechia si-a lapedatu...
 Sosindu minutulu, sosindu presêr'a...
 Candu steu'a-mi blanda a scâpetatu.

Dar' êca-acuma de nou zimbesce
 Campi'a dulce, ce a inverdîtu,
 Și paseric'a se veselesce
 De nou in codrulu, ce-a parasitu.

Ah, dati-mi dara dorinti sublime!
 Schinteu'a, care mi-o ati promisù,
 Curagiulu tainicu d'in innaltîme,
 Ce-lu am aieve numai in visu.

S'alergu cu ventulu, ce bate sêr'a,
 S'ajungu cu eel-n-a, ce bate 'n diori,
 Sub' ceriulu liberu, ce tóta vêr'a
 Revêrsa roua pre lacrimiori.

S'ajungu la mam'a, ce geme, geme,
 Colo departe spre resaritu,
 Cu rendunic'a, ce multa vreme,
 Ca mine 'n lume a pribegitu.

Ah! dati-mi, dati-mi dar' visuri scumpe,
 Ce-adesse 'n ceriuri me straportati!
 Poterea vóstra, câ-ci mi se rumpe
 Cîiaru ânimiór'a de doru de frati.

Sê trecu unu munte, sê trecu o vale,
 Sborandu ca radi'a d'in stea in stea;
 Câ-asia mi vine sê fiu pre cale,
 Și-asia m'asiu duce la tiêr'a mea!

Victoriu Rusu.

La isvorulu dîneloru.

Faceti d'impreuna cu mine, stimatiloru cetitori, o caletoria la Lugosiu, in acelu orasiu, despre care ati auditu atate bune si frumoase; dar' nici se pote altucum, caci atatu positiunea naturala, catu si impregiurarile politice au facutu orasiulu acestu-a de centrulu Romaniloru banatieni. Aci affi damicele, ce cu limb'a armoniosa, care o vorbescu, te incanta, era cu privirile seducatorice te farmeca, aci affi matrone demne de o Veturia si Cornelia, aci affi florea inteligintiei Romaniloru d'in Banatu.

Dar' se lasamu altoru-a descrierea mai cu deamenuntulu a orasiului acestui romanescu, si noi se ne preambulamu numai pucintelu pre un'a d'in stratele Lugosului. pre drumulu, ce duce catra Fagetu, si aci vomu vede o casa mica, numai cu o ferestra la strata, dara cunoscuta tuturoru Lugosieniloru dupa locutorea ei, bab'a Irin'a, ce scia atatu de bine se dee de norocu; pucini suntu, cari nu s'au convinsu despre adevurul profetieloru ei. In acest'a casutia se intramu si noi, se-i facemu o visita, dar' nu ca se ni dee de norocu, ci se vedemu, ce e, de la ea in serile cele lungi se era ce adu cantece ca de sirene? Cre se fia eserceatu ea cantatricele unei lume magice? Nu... la ea se aduna fetele si flacaii de prin pregiuru, cele d'intai cu fur'a. era cesti d'in urma, ca se se desfateze la cantecele cele frumoase, esecutate de romancutiele fragede si la povestile babei Irine; in casuti'a de pre drumulu Fagetului, numai cu o ferestra la strata, se tiene de regula siedietore.

Se intramu si noi la bab'a Irin'a, se audinu sfereitulu fuseloru celoru incarcate de tortu, se intonamu si noi unu cantu de cele natiunali, si se ne glumimu cu junii, cari representa asia de frumosu fapturne si vioiciunea teneretieloru. Toti suntu voiosi, numai unulu cam de 22 de ani, innaltu, brunu si independinte, pre care voimu a-lu numi Vasiliu, e tristu. Elu are casa, pamentu si via, de tote ce i trebuesce, si afara de acea e cunoscutu si iubitu de toti pentru anim'a-i buna, pentru diligintia si agerime a mintii. Dar' ore ce e, ca elu la siedietore nu glumescu cu consotii sei, nu ride cu ei, si candu acesti-a lu intraba de caus'a tristetiei, li raspunde numai prin semne, seu stringandu d'in frunte? Ce e, de o rosietia apare pre fati'a lui, candu vede, ca intra Flóre, simbolulu modestiei si alu frumsetiei, in sa totuodata si alu seraciei, ca-ci ea

numai prin lucrulu maneloru sale se sustiene pre sine, sustiene pre mama-sa cea betrana si morbosa. Unu secretu mare zace in finti'a lui Vasiliu si inca nime nu a fostu in stare de a-lu gaci. Atatu-a in sa s'a observatu, ca elu cauta adeseori se intelnescu ochii ei frumosi ai Flórei, dara acest'a nici candu nu arunca ochii in acea parte, unde siede de regula tristulu Vasiliu, ci torce cu diligintia si acompanieza pre sororile sale in cantecele cele gelnice.

Suntemu in 30 Diecemvre 186*, mai avemu o di pana la anulu nou. Bab'a Irin'a, dupa ce ospetii ei au incetatu se cante, fiindu provocata de a povesti vr'o poveste d'in cele multe, ce scia, incepe, aruncandu o privire compatimitoria spre bietulu Vasiliu, in urmatoriulu modu:

„Asia e sortea; unui-a ida avere, era celuilaltu frumsetia. Unulu e avutu, dara tristu, ca nu e iubitu, altulu era nu cuteza se iubescu, pentru ca e seracu. Acestu reu nu-lu potu delaturá nici cei mai invetiati omeni. Este in sa ce-va, ce pote invinge si acestu reu, dar' e forte greu si de totuodata scatu.“

„Totu atatu-a“, replica Vasiliu, „spune numai, ca-ci cate odata curagiuu pote ajuna multu, decatu sciintia.“

„Ai dreptu, fiule“, continua betran'a, „ascultati-me dara. Mane avemu ajunulu anului nou, si in ser'a de mane, precum sciti, e datin'a la noi, de se joa de S a n v a s i u. Ve invitu, dragii mei, ca ser'a de mane se-o petreceti la mine, si apoi cu toti ne vomu desfata. eserciandu datin'a romanescu, eredita dela mosi, stramosi. Tempulu de la 12 pana la o ora d'in noptea de mane e de insemnetate forte mare, ca-ci unu anu se culea, ca se nu se mai destepte. era altulu se nasce de nou. Voi sciti, dragiloru mei, unde e isvorulu dîneloru d'intre vie, si aci in noptea de mane, intre 12 si o ora, se aduna dînele si detiermurescu sortea anului venitoriu, ca fi-va elu fericitu seu nefericitu. Cine pote fi in tempulu acestu-a la isvoru, se arunce in elu unu cruceriu si unu colacu de grau curatu, pre urma, deca merge cu cugetu curatu, vede dînele, si e fericitu pentru tota vieti'a, ca-ci dînele i implinescu tote dorintiele animei. Am cunoscutu omeni, cari in totu anulu s'au dusu la isvoru, dara n'au potutu vede dînele, ca-ci apropiandu-se douespredece ore au adormitu si nu s'au desteptatu pana demineti'a, candu unii d'in ei, feresca Ddieu, au ologitu si

au fostu cei mai nefericiti ómeni in tóta vié-
ti'a lorú.“

In séra ajunului vinu fetele, care d'in care
câte cu o lingura de cositoriu. La bab'a Irin'a
pre mésa suntu mai multe taiere cu fundulu in
susu. Sub unulu e ascunsu unu ánelu, sub altulu
o bucatíca de pane, sub alu treilea unu carbune.
mai departe o pèria s. a. sí fetele pre rendu
cauta sub unulu d'in aceste taiere, sê véda, ce
insusâri va avé barbatulu fia cárei-a; ori va fi elu
avutu. bunu, seracu, urítu, reu s. a. s. a. Pre
urma tóte mergu in culina, topescu cositoriu.
arunca substanti'a intr'unu vasu cu apa rece, pre
care, in tempulu candu se tórna cositoriulu topitu
in elu, la tienu pre capu, unde se intaresce
intr'unu brusiu, de pre a cáruí umbra cauta a
gâci pre mirele lorú. Junii aducu cu bratiulu
lemne, le numera, sí déca suntu darabarile cu
pareche, e semnu, cá in anulu venitoriu se voru
insorá. Toti cei d'in sér'a trecuta suntu aci sí se
desfatéza eserciandu datin'a strabuna, numai Va-
siliu lipsesce d'in giurulu lorú. Flóre veni pre
vr'o câte-va mominte, se departá in sa curendu,
spunendu, cá mama-sa e adi forte reu.

* * *

Nóptea ajunului e de totu fortunósa, fulgi
de néua se invertescu prin aeru, nu se cunósce
nici o carare pre drumu, sí ventalu urla cu o
potere, ca sí candu ar voi sê desradecineze
arborii. Unu june, nebagandu in séma fortun'a
nici poterea frigului, parascesce orasiulu, sí-si in-
drépta pasii spre resaritu, unde se afla viele
Lugosiului. Isvorulu dîneloru e tient'a lai, acolo
speréza a-i se impliní visulu fericirii. Aerulu se
limpediesce, junele sta in locu sí-si scutura petiô-
rele de néu'a, ce ingreuiá mersulu lui. Elu
radica ochii in susu spre ceriu, pre urma merge
mai departe. Acuma ajunge la isvorulu dîneloru
arunca inlaintru unu cruceriu, sí-unu colacelu de
grâu curatu; câte-va mominte mai are dóra sê
astepte, sí atunci i infloresce fericirea, pre care
o cauta.

De odata incepe a tremurá, o temere pre-
cupa firea lui, sí acuma i se pare, cá ande o vóce,
unu plansu, ce lu face sê eugete, cá dóra e vócea
unei dîne a isvorului, care i striga: „Ce cauti aici,
nefericitulé?!“ Elu arunca ochii in acea parte, de
unde i s'a parutu, cá a auditu vócea, sí vede
radicandu-se d'in néua o statura frumósa; e o
femea, sí ánim'a lui Vasiliu, cá-ci elu e acestu june,
i spune numele ei.

Óre ce o face pre ea, de in mediuloculu no-
ptii, prin fortun'a cea mai mare, visitéza isvorulu?
Ce doru póte avé ánim'a ei? Junele teneru tien-
téza ochii spre ea, asculta, sí intr'unu tardiu
aude vócea ei tremuranda:

„Dîneloru, dîneloru, fia-vi mila de mine sí nu
me lasati sê peru, d'impreuna cu mama-mea, de
seracia!“

„Ah! ea doresce avutia; ánim'a ei afla pla-
cere in bunurile lumii trecatórie“, oftá cu ama-
ratiune Vasiliu.

„Pana candu sum seraca, trebue sê pastrezu
in peptulu astu sbuciumatu secretulu meu, ce mi
vestediesce ánim'a. Vasiliu nu e ertatu sê scia,
cátu de multu lu iubescu. O dîneloru, dîneloru,
indurati-ve de sórtea mea, sí me lasati sê affu aci
la isvoru zestrea, care m'ar face fericita!“

Acuma se audí orologiulu besericeí, batendu
dóuesprediece óre; mediulu noptii. Deasupra
isvorului se vediu o para de focu, sí Flóre,
uitandu-se la ea, ochiá de cea parte a isvorului
fati'a lui Vasiliu. In momentulu acestu-a unu
tîpetu cutremurá aerulu; Flóre ametí sí cadíu ca
mórta. Vasiliu alérge la ea, o chiama pre nume,
dara numai unu suspínu fú respunsulu la intre-
barea lui. O tacere mortale domniá in pregiurulu
isvorului. Fiori cuprinsera pre bietulu Vasiliu —
sê fia ea mórta? Elu se uita la ea, o mai striga
pre nume, in sa inzadaru. Se desbraca de hain'a
sa cea caldurósa, cu care inveluesce pre Flóre,
si smulge pèrulu d'in capu, se lupta cu dorerile
ánimei, sí voesce... ah! ce voesce?... Sê-si faca
fine vietiei desperate, dar' acuma aude vócea
blanda a junei frumóse: „Vasilie, eu te iubescu!“

„Ah! angerulu vietiei mele, eu am cautatu
fericirea, sí éca o affu in bratiiele tale!“

* * *

Dupa datin'a domnitória fetele sí junii, ce
se adunau la siedictóre la bab'a Irin'a, in diu'a
de anulu nou vinu sê gratuleze sí sê aduca betra-
nei câte unu colacu, séu altu donu, amesuratu
recerintieloru ei. In diu'a Santului Vasiliu, patro-
nulu eroului nostru, ce urmá dupá nóptea, petrecuta
la isvorulu dîneloru, intrá la bab'a Irin'a
Vasiliu, d'impreuna cu Flóre. Amendoi erau cam
palidi de intemplamintele de asta nópte; d'in
ochii lorú in sa luciá bucuri'a cea mai via.

„Ai avutu dreptu, baba Irina, candu ai dîsu,
sê cautu fericirea la schimbarea anului la isvorulu
dîneloru“, o agraesce Vasiliu. „Eu am cautatu-o,
sí am sí affu-o.“

„Ai aflatu-o?” lu intrebà cu mirare betran'a. i gratuléza diu'a numelui, pre urma i fericesce „Cum asia?” pre amendoi sî i binecuvintéza.

„Bine; éca-o aci”, sî Vasiliu prinde de mana pre Flóre, o presenta babei Irine, care mai întâiu

Ionu Iovitia.

Lacrimióre

pre mormentulu lui Pamfilu Valeanu.*)

Sî éra crud'a sórte
O jertfa a poftitu,
Sî-o fintia-amata fórte
D'in giuru-ni a rapitu.

Ca sant'a rogatiune
La ceriuri a sboratu
Unu spiritu, care 'n lume
Atâtu-a ne-a 'ncantatu.

Sî ánim'a nobila,
Ce-atâtu-a a iubitú,
Prin mórtea fara mila
'N eternu a vesteditu.

Natiunea 'n doliu gelinda,
Ea plange la mormentu,
Câ-ci flórea cea plepanda
Peri asia curendu.

Se stinse o lumina,
Ce la altariu ardeá,
Sî radia suava lina
In templu respandeá.

Ér' mus'a cea romana
Gelesce unu geniú,
Precum gelesce-o muma,
Sî plange pre-alu seu fiu.

Câ-ci a moritu unu june
Cu spiritu luminatu,
Ce pentru-a sa natiune
Dî, nópte a lucratu.

I. Grozescu.

*) Acestu june zelosu sî activu a repausatu in 7. Noemvre 1863. Cetitorii nostri lu cunoscú dupa novel'a publicata in semestrulu întâiu a. t. „Unu balu mascatu in Bucuresci.” Innainte de mórte, precum ni se seria, a lucratu la o novela istorica: „Pribégulu d'in Carpati.” Avemu promisiunea, cá déca va veni la man'a Dlui corespondinte, ce ni-a insciintiatu trist'a scire, o vomu capetá-o spre publicare. Ni pare fórte reu, cá abia in dílele trecute fuseramu avisati despre mórtea acestui june bravu, carele ca preutu teneru in Paulesci a sciutu corespunde asia frumosu chiamárii sale. Fia-i tieren'a usióra! R e d.

Salvator Rosa sî Masaniello.

Ícóna istorica dupa Duguè.

I.

Sér'a se apropiá; pre stratele Neapolei incepù a se intunecá, sî lampele in duchene fúsera deja aprinse, ca óre care incercare, a mai atrage vr' unu cumperatoriu. Insa lips'a in cumperatori erá mare sî totu insulu injurá preste tempurile cele rele, numai acei-a nu, cari singuri

portau vin'a, sî pentru acea n'aveau nici o cauza a resoná preste tempulu nefavoritoriu. — Ducele de Arcos, vice-regele Neapolei, escriá contributiuni preste contributiuni, avendu si putere de a le incasá, pentru cá o garnisóna numerosa de trupe spaniole nu ertá a se dá pre fatia indignatiunea poporului, sî d'in fortaréti'a St. Elms, ca nisce coroi d'in cuibulu lorú, esia numeroséle patrole

spre a straceretă tóte partile cetății, și a dá ici colea câte de o prisa pentru incuistiune, séu pentru alte judecatorie, pre acele-a tempuri indatinat și partinite. — Era patrolele nu pré iubescu familiaritatea, deci stratele devenira totu mai góle, și in urma, afara de vestmentulu spaniolu, nu se aretau pre strate numai cersitori și cani, — lucruri, cu cari ducele n'aveá nemicu de a face.

In curtea ducelui traia faimosulu pictore Iosifu Ribeira, unu barbatu cu talente mari, in sa ambitiosu, vanu, și iute la mania. Ribeira era nu numai pictore, ci și amicul ducelui, și ca atare joca rolulu unui barbatu de statu; invetiaceii lui erau totudeodata partisanii lui politici, și politic'a lui Ribeira era a domni pr' in acea, cá s'a datu in partea partidei carnuitorie. Astfeliu s'a intemplat, cá o multime de ómeni notaveri, de nascere italieni, lucrau chiaru in interesulu spaniolu. Ducelui a trebuitu sê-i vina ast'a spre placere, și pentru acea l'a și partinitu pre Ribeir'a intr' acea, ca sê-si formeze unu feliu de suita, séu curte cetatienésca, cárei-a nu i lipsia óre care potere esecutiva, ceea ce nu era fara insemnetate, fiindu cá artistii de atunci erau de totulu altu soi de ómeni, decátu cum suntu astadi; pictorele și aperi scól'a sa nu numai apenelulu, ci și cu sabi'a; aurariulu și sculptórele Benvenuto Cellini a mersu odata chiaru asia departe, incátu a intreprinsu o lupta cu insu-si Pap'a.

Ribeir'a nu si-a intrebuintiatu poterea in unu modu nobile. Elu a fostu jalusu spre renumele ori cáruí altui-a, fia fostu cátu de talentatu acelu-a. care nu s'a tienutu de scól'a lui. Ori ce medilocu, de a departá pre unu astfeliu de rivalu d'in calea sa, i-a fostu lui egale, și densulu in arte esercea chiaru acelu despotismu, care facu in Neapole pre duce asia odiosu.

Dupa acést'a scurta, in sa necesaria notitia, ne apucamu de naratiunea nóstra.

„Marsorio!“ dise unu evreu betranu, proprietariulu unei negutiatorie de arte, catra vecinulu seu, care era librariu, și steteá in usi'a prevaliei sale, — „Marsorio, adi deminétia avut'am eu o bucuria falsa. Cugeta numai, marele Iosifu Ribeira, Domnulu celu innaltu, a statu innaintea duchenului meu cu tóta suit'a sa, — en, aici a statu unu patriariu de óra, și a cautatu la Agar, — a surisu, si-a neteditu barb'a, — și se prefacea, ca și cum ar voi sê intre, — și apoi — — —“

„Si apoi?“

„Apoi s'a dusu mai de parte.“

„Póte ai cugetatu tu, cá vrea sê cumpere pre Agar?“

„Si pentru ce nu?“

„Bamboccia, tu esci unu nebunu! Déca asiú fi eu in loculu teu, visit'a lui Ribeir'a nu m'ar imbucurá, ci m'ar nelinisci. Acelu omu si invidieza si umbr'a sa propria. Candu mirósa vr' unu rivalu, se folosese de pumnariu, séu de veninu. Eu ti spunu tie, cá déca elu tiene icon'a acea de unu produptu de arte, tu si pictorele sunteti inimicii lui. Eu nu vedu bucurosu pre acést'a naluca innalta in acestu patriariu, — óre care intemplare grosava intunecósa urméza totudeuna — — —“

„Este, este,“ se mesteca in vorba unu negutiatoriu de instruminte, apropiandu-se de ambii. „Póte ai uitatu deja, — aici, in acestu locu s'a gasitu intr' o deminétia frumósa unu omu mortu. Colo, in cas'a acea locuia Guido, — in loculu maestrului s'a ucisu servitoriulu, si eu voiú sê-mi perdu numele meu de omenia, déca Ribeira n'are parte la acést'a.“

„Asia,“ continuá Marsorio, — Bamboccia, tu nu ni faci nici o placere cu acea, cá aduci pre Spanioli in acestu patriariu de cetate, — socotesce-te bine! —“

Maestrulu Bamboccia, ce e dreptu, a clatinatu d'in capu, ca unulu ce nu crede, in sa totusi cuvintele veciniloru n'au fostu perdute pentru elu. Disgustatu intrá densulu in duchenulu seu, pana ce ceia-l-alti doi si aprinsera lampele sale.

Radi'a lumineloru d'in duchene, ce e dreptu, lumina numai abia spatiulu, in sa totusi facu a se distinge lineamintele basinului unei fantane, d'in care scoteau servitórele ap'a necesaria. Fiindu sér'a innaintata, cele mai multe se indepartara deja, și numai un'a mai remase in locu, care póte nu fara cauza si amana reintórcerea.

Tener'a fêta era imbracata simplentea in unu vestmentu de corabieri, in sa de si pretiulu imbracamntului a potutu sê fia micu, totusi dens'a n'ar fi potutu sê-si aléga o toaleta mai gustuósa. Nafram'a pistritia d'in capu a contribuitu multu la acea, ca trasurele cele blande a le fetiei ei celei nobile sê esa la lumina, precum vestmentulu ei, ce se asiediá strinsu la trupu, i radica formele cele gratiose ale trupului. Dens'a steteá radimata de basinu, cu olulu la mana, și se pareá cufundata in visuri, candu in pripa tresari spariata; dara o cautatura ajunsé si dens'a si iepta ochii in josu, — o rosiétia via acoperi fati'a ei.

Caus'a vinovata séu nevinovata a misicării ei fu unu june de statura medilocia, a cáruí esterioru, cu cátu cautai mai incordatu la elu, cu atátu-a mai multu te castigá. Vestmentulu lui dubitu, pulberatu si mangitu nu era dupa taietur'a, precum se portá de catra cea mai sermana, si negutiatorésca clasa a Neapolei, peptariulu era de materia fina, si baretulu séu caciu'a infrumsetiata cu pene, era mai multu decátu tóte aceste dovedi sabi'a legata de costea lui, cum cá strainulu se tiene de clas'a cea mai vediuta. Capulu lui era barbatescu frumosu, celu puçinu acést'a era impresiunea totala a trasureloru celoru viu marcate. Unu pèru desu, negru, se reversá pana preste umere; ochiulu cautá liberu, si contieneá, mai alesu candu lu-aruncá in susu, ce-va fantasticu; in giurulu gurei, a cárei-a budie superiori erau acoperite cu o mustetia désa, jocá unu surisu cam ironicu, era barb'i'a prostatatória insemná statornici'a, séu chiaru cerbicosi'a. Strainulu depuse unu pacu cam marisioru, ce lu portá pre umere, si fara sê fia oservatu fét'a a pasitu la fantana. Apoi si intinse man'a deschisa, ca sê-si scóta apa, candu ea lu imbiá pretinesce cu olulu ei. Strainulu multiami, luà olulu, si bendu si tientá ochii spre copil'a frumósa, care steteá innaintea lui timida si rusinósa.

„Multiamescu Dniei-Tale, — apoi cum Ti e numele pretinósa mea fetutia?“ Cu acést'a i dedú olulu indereptu.

„M a d o n e mi-e numele, Signor S a l v a t o r.“

„Ce! Dni'a-Ta me cunosci?“

„Este.“

„Dar' de unde?“

„Eu trecui odata pr' in satulu Renella, candu se im-mormentase unu pruncu alu unei tierene serace. Mam'a plangeá cu amaru, si suspiná: cine mi va dá prunculu meu indereptu? Atunci venisi Dni'a-Ta, luasi unu penelu si panza, desemnasi pre pruncu d'in memoria-Ti, precum lu-ai fostu vediutu in viétia, — era o icona minunatu frumósa. Mam'a si impreuná manele, si ingenunchiá innaintea Dniei-Tale, — ea era fericita, — si toti, ce erau de fatia, Te binecuventau. Eu am intrebatu, cine esci? mi

s'a răspunsu, că Te chiama Salvator Rosa, sî Te-ai nascutu în acelu satu. D'in acea dî — —“

„Apoi“ surise junele roşindu.

„D'in acea dî Te-am vediutu mai adese ori.“

„Sî unde?“

„Aici pre' acestu scamnu erai cu'catu sî dormiai, — in tóta sér'a candu veneamu ca sê scotu apa Te odichneai de lucrurile de dî, — trebue sê-Ti mérga cam reu, candu poti sê dormi dulce pre o pétra asia aspra, in locu sê mergi acasa.“ — Madone a disu acést'a cu o mestecatura de compatimire sî curiositate, care totu mai tare deoblegá ochiulu.

„Prunca, aici sum eu acasa,“ surise elu, „eu n'am locuintia. Eu dormu aici ca unu Lazaronu, sî mi pare bine, déca óre care cersitoriu nu mi cuprinde loculu. — Insa vina,“ continuá elu cu familiaritate, „sê vorbimu pu-tientelu, — séu nu suntemu noi cunoscuti betrani?“ Sî cu acést'a trase pre Madone langa sine pre banca. „Mam'a Dniei Tale trebue sê Te iubésca tare,“ dise elu dupa o pauza, in care cercá o tema, ca sê póta continuá conversa-tiunea.

„Eu nu mai am mama,“ response Madone cu tristétia.

„Sermana copila!“ dise elu, sî o prinse cu compa-timire de mana.

„Insa am unu frate, sî acelu-a e bunu sî iubitoriu,“ vorbì ea mai departe.

„Dar' vr'o sora?“

„N'am,“ response ea cam trasu, sî cantá la pamentu.

„Sî ea a moritu?“ intrebà elu, fiindu curiositatea lui desteptata pr' in singulara misicare a junei fete.

„Ea a moritu pentru noi,“ mormai Madone incetu, fara de a-si radică ochii.

„Asia de tenera, sî atát'a suferintia!“ suspinà elu.

„Apoi,“ — continuá densulu in altu tonu, ca sê o esilaraze, „ce face fratele Dniei Tale? d'in ce traesce?“

„Frate-meu e pescariu, se chiama T o m a s A n i e l o, si si castiga pana cu tiesutulu mrejeloru, sî cu pescaritul.“

„Astfeliu densulu e mai fericitu, decâtu mine,“ murmurà Salvator pentru sine. „Fratele Dniei Tale cu buna séma e adese ori pre mare,“ continuá elu mai spre audiù, „sî atunci Dniei Tale Ti se uresce nesmintitu?“

„Spre acea nu-mi ajunge tempulu,“ surise Madone, „eu cantu, candu sum vesela, me rogu lui Ddieu, candu sum trista, me ingrigescu de casa, torcu, si manu iubitele mele capre la pasiune. Asia mi trece tempulu. Insa acum vorbesce-mi Dni'a Ta despre Dni'a Ta ce-va,“ rogà ea cu naivitate, sî intr' unu tonu, ca si cum ar fi fostu cunoscuta cu Salvator de mai multi ani.

„De mine!“ suspinà elu. „Ah! viéti'a mea nu e asia simpla, ca sî a Dniei Tale, viéti'a mea e o lupta neintre-rupta, o leganatura deasupra' adencimii, o lupta spre viéti-a sî mórte inontra inimiciloru nevediuti! — In famili'a mea de o suta de ani totu insulu e pictore, sî totu insulu a moritu de fôme, séu erá aprópe de acea. Sî eu sum pic-tore, sî pre langa tóta miser'i'a, ce mi-o gatescu ó m e n i i, binecuvintezu chiamarea mea, la care m'a indreptatu Ddieu! Parintii superstitiosi mi-au datu numele S a l v a t o r, ca diavolulu sê nu aiba potere asupra mea, in sa acestu nume pana acuma nu mi-a adusu fericire. Fiindu de 18. ani am perdutu pre tatalu meu, pre unu sermanu vapsitoriu, ce caletoriá d'in unu locu in altulu, sî zugraviá

icóne sante pre sate, — sî care mi lasà mie famili'a sa numerósa. Er' mie nu mi-a ajutatú nime, cu n'am avutu nici patroni, nici amici, póte că nici talentu, — in locu de acea aveam amóre catra ai mei, curagiù, sî Ddieu seia ce sperantie mari, sî nebune. Eu eram falosu cu greutatea detorintieloru mele, me simtiam ca unu capu de familia, m'am astrinsu preste poderi, ca sê scapâmu de infricosia-t'a miseria, in sa tóte indesiertu! Intr'o dî dîse mam'a mea — mam'a mea,“ repetì elu cuventulu, sî budiele lui tremurau de dorere, „mam'a mea, de la care unu surisu, o cautatura altmintrea me mangaiá, me imbarbatá la tóte, — intr' o dî dîse ea: nebulule, perdevéra! déca tu nu esci in stare a ni castigá pana de tóte dílele, asia trebue sê ni o castigâmu airlea. — Dens'a parasi cas'a, si luà cu sine pre fratii mei sî sororile mele. Eu remasei singuru, frantu, desperatu, — fusei singuru in chili'a, in care murise tatalu meu.“

„Sermane, sermane Dle Salvator!“ eschiamà Ma-done cu compatimire, sî lacrima steteau in ochii ei.

„D'in diu'a acea,“ continuá Salvator. „famili'a mea e resfirata; ne salutâmu cu recéla, si ne revedemu fara consimtiementu, ca si cum amu fi straini! Paolo Greco, unchiulu meu, a primitu la sine pre sor'a mea cea mai tenera; a dóu'a sora s'a maritatu dupa unu artistu seracu; a trei'a a intratu in o manastire; fratii mei cersiescu; mam'a mea e servitóre in cuin'a vice-regelui; sî mie de ast'a nu mi-e rusîne, numai mi ranesce ánim'a, — mam'a mea cea betrana cu pérulu ei celu caruntu! Insa ea se simte mai fericita decâtu la mine, la unu tren-davù, la unu nebulu! — Dni'a Ta vedi, că ast'a e altu ce-va, decâtu a tórce, sî a maná caprele la pasiune.“

Espresiunea dorerósa, cu care rostì elu cuvintele aceste-a, sî descrise tóta amaratiunea situatiunii, desperatiunea nisuintiei, sî nefericirea familie sale, fù atátu de petrundiatória, încátu Madone totu mai tare se simtì misi-cata de acea.

„O! eu nu Te-asiu fi lasatu nici candu!“ suspinà ea preste voia.

„Cátu de fericitu trebue sê fia barbatulu, pre care Dni'a-Ta lu vei iubi odinióra!“ response elu de jumetate magulindu, de jumetate dorerosu.

„Au nu poti Dni'a-Ta sê intreprindi nimicu pentru delaturarea desastrului?“ intrebà ea nebagandu séma la cuvintele lui.

„Nu! vedi Dni'a-Ta,“ surise elu dorerosu, „si eu sum pescariu, in sa ap'a e nefruptifera pentru mine, sî de câte ori mi aruncu mrejea, totdeuna o tragu góla afara, séu că se afla numai noroiu sî buruiana intr' ins'a.“

„Speréza, tóte se potu stramutá.“

Salvator erá sê erumpa, in sa se conteni.

„Ti ertu acestu cuventu,“ dise elu, „pentru că Dni'a Ta mi voiesci bine; altmintrea acést'a e o mangaere, cu care ne omóra amicii falsi, sî omenii indiferinti. Acestu cuventu nu e alta, decâtu numai o gluma trista. A sperá neincetatu e a morí de fôme neincetatu. Cu tóte nu cugetá, cá eu desperazu, eu nici candu am alergatu cu mai mare curagiù sî energia dupa chiar'a icóna a visuriloru mele, decâtu acuma. Esistinti'a mea a fostu pana acuma o lupta necurmata, o lupta nefericita, sî pre langa tóte multiamescu lui Ddieu pentru ast'a. Sé vina ce va vré, eu nu voiu aplecá fruntea mea, sî ánim'a mea nici candu o voiu vinde.“

Salvator rostì cuvintele d'in urma cu o asia energia

inflacarata, și cu o asia consciința falnică, încâtă Madone, rapita de catra elu, eschiamă : „O! eu Ti credu.“ — Densulu nu audî aceste cuvinte.

„Eu fusei în acele cinci dîle“ — continuă elu ca în visu, — „de candu am parasitu Neapolele, fôrte fericitu. Eu am fostu susu pre Vesuvu, în pescerele Sibileloru, am dormitu în pescer'a de Baiă.“ Nu am cercetatu cu campurile cele ridietóre sêu padurile cele umbröse, ci am preferitu vâile cele coltiuröse și stencöse, adencimile selbatece, murmurulu riului de padure. Acolo me resuffai, — singuru steteam acolo în mediuloculu naturei celei potinte, și pana ce o fortuna minunata desradacină copacii, desemnai pre unu Democritu, care în mediuloculu mormintelorü și bate jocu de vanitatea omenesca! — Insa cum cauti Dni'a-Ta la mine? pôte Te inspaimintezu? o! fii numai în linisce, nu sum eu asia selbatecu, precum Ti se pare. Eu me reintorsei éra, și intr' adeveru asiu fi nemultiamitoriu, déca m'asiu căi inca de candu te am afluat pre Dni'a Ta! — Dă-mi sê mai beu odata; eu preferezu ast'a inghitiatura de apa toturorü vinurilorü celoru scumpe, de carii se îmbéta domnii cei mari.“

Madone i intinse ulciorulu. Insuffletirea, cu care vorbi elu, manier'a barbatésca, cu care suportă sortea sa cea amara, și simtiementulu profundu nobile, care supriméă tóta amaratiunca, ce momentanu se aprinse în elu, o delegă pre dens'a totu mai tare, și se infrică observandu, că s'a intunecatü, și tempulu, în care de altadata se reintornă acasa, a trecutü de multu.

Dens'a se scolă în pripa: — acuma intăiu cugetă la acea, că nu i s'a cuvenitu a vorbi cu unu strainu asia lungu tempu; — insa fost'a elu ôre pentru ea strainu? — D'în diu'a acea, candu lu-a vediu intăi'a-ôra, ânim'a ei a fostu ncinctatu ocupata cu elu; cele cinci dîle ale indepartării sale au fostu pentru dens'a nespusu de lunge, și începü deja a desperă, ôre elu va sê se reintorca? Atunci veni densulu; și cum cautaturile lui castigara ânim'a ei! Ce impresiune profunda produsera vorbele lui spre spiritulu ei! — Nefericirea mediulocesce apropiare, — fericirea desparte. — Nefericirea lui Salvator i-a castigatu pentru totdeuna ânim'a Madonei.

Elu i intinse man'a spre despartîre, dupa ce ea i-a promisü, că va veni în tóta diu'a la basinu, și candu se îndepartă rosindu, bateă și ânim'a lui, și siopteă intru sine incetu vorbele ei: „și eu manu iubitele mele capre la pasiune.“ — „Asia,“ — strigă elu, — „fericitu e barbatulu, carele odiniôra va posiede ânim'a ei! — Fericitu!“ — continuă elu cufundatu — „ce pôte sê fia acca? Eu neci candu n'am gustatu fericire.“

„Ôre sê mergu la fratele ei,“ cugetă elu, „și sê-i dîcu: Tomo, invétia-me meseri'a ta? — Pah! — densulu ar caută de locu la manele mele cele albe, și s'ar ride de mine. — Insa — ce visezu eu? — Denariulu d'în urma e cheltuitu, mamei mele de atātu-a tempu nu i-am tramisu nemiecu, și o bucuria copilarésca a ânimei mele celei usiôre me face a me uită de dens'a.“

Intr' aceste vorbe si deslegă straitiuli'a sa, si scöse d'în ea unu pachetu de note musicali. „Sê mai probămu odata, ce ni va aduce têrgulu și noroculu,“ rise cu amaru, „sêu, de ce suntu bune artele, déca nu le poti vinde evreului? Negutiatori'a! Negutiatori'a! ast'a e ce-va ca lumea.“ — Cu acést'a luă pachetulu sub suori, și batü la duchénulu negutiatoriului de instruminte Beccafumi, carele cumperă și vindeă musicalie.

Signor Beccafumi la prim'a diarire a visitei sale suci d'în nasu. Aparerea esteriôra a acelei-a-si n'apromiteă multu.

„Ce poftesci Dni'a-Ta?“ întrebă elu aspru.

„Signor! eu sum musicale“ — abauci Salvator cu min'a unui poetu timidu, ce vrea sê scape de versurile sale.

„Astfelu suntu multi,“ bombani negutiatoriulu, și flueră o piesa d'în oper'a cea mai nôua.

„Eu mi-asiu luă indresnéla,“ continuă Salvator, „a Te imbiă cu o piesa mica, ce o-am compusu eu —“

„Nu cumperu nimicu,“ response Beccafumi scurtu, „eu vindu numai —“

„Insa —“

„Sér'a buna!“ — Cu acést'a facü negutiatoriulu o misicare scurta, și aretă catra usia.

„Dni'a Ta esci grobu,“ mormai compunetoriulu respinsu.

„Se pôte“ — cu acést'a trenti dlu Beccafumi usi'a.

Salvator se reintorse mereu la straitiuli'a sa, puse notele indereptu, și scöse unu altu pachetu. Acestu-a érá unu manaserisu. Salvator a avutu talentu spre tôte; elu compuneă piese musicali, — versifică, și pingeă. Compositorele a fostu respinsu; acuma érá sê faca proba, ôre poesi'a va sê fia mai acceptata, și mai — importatori'a?

Merse la librariu. Marsorio lu vediu venindu, și d'în fatia și pachetu gâci propusulu strainului. Esî innainte în usi'a duchénului.

„Ah! domnulu meu, Dni'a-Ta vrei sê cumperi cârti,“ intimpina pre Salvator cu o curtoasia esagerata și inganfata, „Dni'a Ta gasesci aici cea mai avuta biblioteca d'în Neapole: istoria, filosofia, botanica, chemia, matematica, teologia, astronomia, — ce poftesci!“

„Asia?“ surise Salvator, „ast'a e unu tesauru avutu, și eu asiu fi falosu, ca sê am și eu locu aici.“

„Cum asia?“ întrebă Marsorio.

„Eu sum patientelu poetu.“

„Gratulediu. Ah! cine pôte face poesii, — e asia ce-va frumosu, — eu, eu sum incantatu de poesii și déca nu asiu negutiatori cu ele, — eu, — eu singuru asiu face ici côle câte un'a.“

„Hm!“ mormai Salvator, care începü a observă, că negutiatoriulu si bate incatu-va jocu de densulu.

„Si cum se numesce noulu nostru Dante?“ întrebă mai de parte Marsorio în tonulu de mai nainte.

„Eu sum Salvator Rosa,“ response Salvator scurtu.

„Pana acuma necunoscutu, — insa numele va sê fia vestitu, nu me indoescu nici de câtu,“ — vorbi negutiatoriulu inchinandu-se.

„Si eu sperediü,“ observă Salvator secu.

„Apoi,“ întrebă Marsorio, „ce aduci Dni'a Ta?“

„O satira.“

„Minunatu! Eu intr' adeveru sum omu pacnicu, insa mi placu fôrte satirele,“ eschiamă negutiatoriulu cu patosu, „e lunga?“

Salvator i predede manaserisulu. Librariulu lu luă și frundiari putientelu în densulu. „Nu prea,“ dîse dupa acea, „nu va costă numai 60. auri.“

„Hm! Cum intielegi Dni'a Ta?“ caută Salvator în susu cu instrainare.

„Eu dîcu,“ response Marsorio. „că tiparirea acestui opu escelinte Ti va constă 60. auri, — ast'a e câtu se pôte mai lesne, — eu nu facu proieptu.“

„Ce?“ — se espeptoră poetulu, — „în tempulu de fatia poetulu trebue sê platésca librariului?“

„Asia e datin'a, déca numele nu e cunoscutu,“ respunse Marsorio cu o ironia usióra. „Cérta-Te Dni'a Ta pentru acést'a cu publiculu, care nu iubesc lucruri nóue.“

„Insa“ balbutiá Salvator; „n'ai avé voia sê citesci întâiu, — atunci dóra Ti vei schimbá parerea.“

„Pentru ce?“ replicá librariulu, „eu iubesc poesi'a intr' atátu-a, in cátu tóte le gasescu' bune. Eu sum convinsu, cá acestu opu e unu capu de opera, pentru acea sî poftescu numai siesedieci.“ — Si cu acést'a dedù manascriisulu innapoi lui Salvator.

„Precum se vede, Dni'a-Ta esci bine dispusu, — strigá poetulu batujocoritu constringandu-si pumnulu.

„Este, câte odata.“ surise Marsorio secu.

„Asia, — alu lui sê fi!“ injurá Salvator, care acuma vediu, cá fú batujocoritu. Cu repedíme parasi duchénulu, trentindu usi'a dupa sine.

Speranti'a d'in urma pentru celu pretotindenea re-

spinsu a fostu inca negutiatoriu de arte, cáru-i i-a fostu predatu o icóna spre vendiare. Insa abia intrá in duchénu, candu evreulu sî pasí cu repedime spre elu, „bine cá Te vedu,“ strigá densulu, „nime nu a cumperatu icón'a Dniei-Tale. Pre A gar trebe sê o punu in podu, aici cuprinde pré multu locu, — déca chitoranii o voru mancá acolo sî voru crepá de ea, totu am unu profitu! — Dni'a Ta n'ai ce veni aici mai multu, eu nu cumperu acuma, fara numai de la Micco Spadaro, Leone, preste totu d'in scól'a lui Ribeira. Acesti-a suntu pictori, aici e talentu —“

Salvator parasise deja duchénulu.

Elu intrebuintiá manascriesele si notele sale ca perina sub capu, se trenti desperatu pre scamnu, si de sî ceriulu liberu erá acoperisiulu lui, adormi numai decátu, sî visá despre — Madone.

(Va urmá.)

F O I S I O R A.

Despre Sibiiu nu Vi-am scrisu inca nimica pan' acuma, Domnulu meu. Mai nainte asi fi avutu mai multa materia, dar' n'am avutu tempu, n'am avutu nici voia. Acuma n'am nici materia, nu amu nici tempu, dar' am voia, sî am luatú condeiulu amana, cauta sê-Ti scriu ori ce va fi; voiu cercá sê scotu schintei sî d'in ghiatia, chiaru cu disgrati'a lui Morfeu, d'a-i refusá tributulu asta nópte, care credu cá-lu va implini pentru mine vre-o amabila cetitóre cufundata in pufuri, care n'are d'a ingrigí de music'a de langa patu, nu cum-va sê-si rumpa strunele, n'are d'a cugetá, cá óre pre unde i se va fi rtecitu barbatulu, — séu in urma lu-va suplini vre-o gratiósá domniósra, care inca n'a inceputu a se jocá cu sagetile cu veninu dulce ale lui Amorú, sî care nu are disgrati'a, vream sê dícu grati'a, d'a fi turburata de serenadele adoratoriloru sî de cantarile loru doióse ca:

Dormi frumósá copilitia,
Dormi sî numai suspiná,
Sî me lasa pre guritia
Ros'a ta a-ti sarutá.

si ce mai sciu eu ce.

Ei! suplinésca densele nu suplinésca, eu cu minciun'a acuma nu mai potú scapá, trebe sê-Ti scriu. Sî ce numai? E! de Sibiiu! Vedi cá me perdusemu, me cufundasemu sî eu, dar' numai cu imaginatiunea, prin pufurile amabileloru sî juneloru cetitóre, intr'adeveru in sa me afu intre dóue lemne tari, scaunu si pulpitu.

Dar' sê nu uitámu Sibiiulu!

Cei ce nu cunoscú Sibiiulu voru cugetá, cá cine scia ce viétia incantatória ducemu noi p'aici, cine scia câte amusári, distractii i se ofera omului aici; voru cugetá, cá Sibiiulu, ca o cetate capitala in Ardealu, va formá foculariulu, oglind'a vietiei sotiale ardelene. Ce e dreptu, asia suntu alte cetáti capitale d'in alte provincie, Sibiiulu in sa face esceptiune.

Sibiiulu presenta o viétia patriarchala, de multe ori liniscea de pre la mediulu dilei a orasieloru d'in orientu sî nepasarea unui Chinesu in cele ce se tienu de simtiulu séu dispusetiunea pentru arti. Sasii, déca au perdutu ce-va

d'in proprietatile Germaniloru, consangeniloru sei, apoi acestu simtiu, acést'a calitate frumósá, intr'adeveru au perdutu-o. Materialismulu i-a abrutitu, a stinsu in ei aceste schintei. Strainii séu mesopotamii, cum i numimu noi, de sub absolutismu, mai desteptasera Sibiiulu d'in letargi'a sa, mai afitiasera in cátu-va acestu simtiu in Sasii Sibiiului. Sibiiulu luase unu altu aspectu nu numai in privinti'a vietiei sotiale, dar' sî in intogmirile lui esteri-ori, ce se tienu de comoditatile vietiei, mai desbracase incátu-va rugin'a evului mediu, sî luase unu aeru mai modernu. Dar' de la 1861 incóce elu incepù éra a recadé in dispusetiunile lui pristine sî prefacute óre cum in sange, i-a remasu in sa de suvenire comoditatile facute la ordínulu si ingrigirea strainiloru.

Sub absolutismu se aflá unu teatru bine organizatu, in care se prezentau bucáti de gustu sî piese clasice in modu multiamitoriu. De la 1862 incóce teatrulu a inceptu pentru cá n'a mai fostu cine sê-lu sustiena. In 1861 sesonulu de véra a lipsitu; éra de atunci incóce avemu numai sesonulu de véra, dar' si acelu-a miserabile arangeatu, apoi sî mai miserabile sustienutu. Sî diu cine sê-lu sustiena? Déca nobles'a nu posiede gustulu, simtiulu de arte, va posiede meseriasiu abatu de greutatile vietiei? Sesonulu de asta véra, ce e dreptu, a mai avutu farmeculu artei, dar' cu tóte aste-a, cu tóte, cá Sibiiulu erá mai impopulatu cu ocasiunea dietei, bietii artisti sî artiste ajunsesera a fi trasi la judecata pentru detorie, cari nu aveau cu cè sê le platésca, ajunsesera a-si depune ornamentele teatrale pre la ospetari, ca sê nu péra de fóme. Renumit'a baltista Albina di Rona de la teatrulu imperiale d'in Londr'a lasá Sibiiulu cu mare nemultiamire, vediendu, cá teatrulu e frecuentatu numai ca de batujocura. Virtuosulu de piano Willmers nu se duse mai multiamitu; virtuos'a violinista romana Dr'a Elis'a Circa, ce e dreptu, a avutu publicu alesu, dar' nu atátu de numerosu, pre cátu s' ar fi cuvenitu. In scurtu artistulu, care vrea sê se disgaste, sê vina in Sibiiu, sî si-a ajunsu scopulu pre deplinu.

Innainte de conchiamarea dietei erá vorb'a sê vina pre dieta artistii romani de la teatrulu d'in Craiov'a d'in

Romani'a. Densii poteau face acést'a, decá erau resoluti a nu duce alta d'aici, decátu pungele góle, decá nu pline cu conturi, sí mangaerea d'a ni fi aretatu sí nóa. ce e teatrulu romanu, pentru cá romanii sí cu ocaziunea dietei erau cu multu mai pucini la numeru, decátu sé póta sustiené unu teatru. Cu tóte aste-a noi rogámu pre artistii d'in Romani'a, cá decá n'au ce face cu banii, sé vina pre sesiunea viitória a dietei, sé-i mance aici-a la noi, sí noi decá nu mai multu, li-amu face celu puçinu atátu-a servitiu, cá li-amu dá sé representeze piese, ce ar poté avé de sujetu d. e. scene petrecute in sesiunea trecuta a dietei, séu la dorinti'a publicului sí de cari s'au petrecutu de atunci încóce.

Acuma n'avemu teatru sí nici alte distraetie artistice, decá nu cum-va orgiele sí bachanaliele ar incape sub acésta rubrica. Eu d'in parte-mi le condamnu, sí le lasu in dispusetiunea celoru, ce le serbéza, ca sé le subsume densii sub care rubrica voru vré.

Dar' ceea ce perde Sibiiulu in amusarile simtiunali sí spirituali d'in lips'a artistiloru se restitua, dar' de siguru numai in intielesu simtiuale, prin confienti'a sí intimitatea, ce existe intre familie, cari se grupéza la o-l-alta mai multe séu mai puçine dupa impregiurári, sí-si procura amusári, sí mai omóra serile cele lunge. Intr' adevéru,

cá decá viéti'a sotiale d'aici n'ar mai avé nici acestu farmecu, apoi ipochondri'a ar trebui sé fia in flóre, cu atátu mai vertosu între Sasi, cari, d'impreuna cu fratii loru Germani, ipochondri'a si-o potu numi bóla natiunala. Romanulu inea nu scia, ce e ipochondri'a.

Carnevalulu este aci. Nebuniile carnevalului se petrecu sí aici binisioru. Baluri mascate se dau in tóta Joi'a, dar' servantele jóca ról'a. — Balulu celu mai nobile sí mai splendidu este balulu juristiloru. Domnisiórele si facu de tempuriu ilusiunile pentru acestu balu, póte cá juristii si le facu dupa aceea.

Pentru baluri se arangéza localitatile teatrului, cá-ci redoutulu este ocupatu de bancele dietei, cari astépta sé se impopleze, cá-ci stau reu góle; apoi si publiculu Sibiiului astépta cu sete sé se mai amuzeze, câte odata sé se mai sí indigneze de pre galerie. Bietiloru gazetari inea li stelescu ochii sí li se cárcie degetele spicuindu prin cele gazete, ca sé-si negrésca sí sé-si impistritieze cól'a óre-si cum sí cum, — atunci celu puçinu ar mai avé materialu; sí cine scia dupa aceea s'ar mai deschide póte éra parlamentulu opiniunii publice, sí lucrulu va merge éra-si minunatu, ar face trebi sí trebsióre sí unii sí alții.

Eca! me temeam, Domnulu meu, cá nu voiu avé ce sé Vi scriu, dar' uita, cá nu eram d'a mai gatá.

Sibiiu in 29. Decemvre 1863.

†

Cununa de varietâti.

(!) Etichet'a produce adese ori lucruri fórté ridiculóse. Asia tenerulu rege d'in Greci'a, salutandu pre tatalu seu la suirea lui pre tronulu Daniei, i scrise o epistóla gratulatória. In fruntea epistólei a fostu scrisu: „Domnule frate!“ Eca etichet'a face d'in tata si frate!

(!) E lucru cunoscutu, cá „Buciumulu“ lupta cu energia rara incoarta coalitiunii monstróse, sí cere neinteruptu disolvérea camerei sí proclamarea votului universalé, sí pre acestu terenu e spriginutu de toti Romanii liberali. Acést'a, firesce, nu vine tocmai la socotél'a boeriloru, sí celoru coalisati cu ei, cari in locu sé parasésca calea gresíta, pasiescu schiopetandu mai departe. Unulu d'intre acesti coalisati de la Caimata, precum ni spune „Buciumulu“, ar fi disu rídiendu, cá intr'un'a d'in dílele trecute „Buciumulu“ érá sé ésa pre chartia colorata cu litere de auru. Organulu partidei liberali díce, cá coalisatul de la Caimata a fostu fórté bine informatu, cá-ci directiunea Buciumului sí pregatise chartia colorata sí licuidu de auru, spre a se pará Buciumulu cu colorile natiunali sí a esí mandru sí splendidu in diu'a, candu representantii oligarchiei s'ar fi tramisu pre acasa de catra D. Cogalniceanu. Buciumulu díce mai departe: Ei bine, paiati! cari contrafaceti câte odata pre atleti, aflati, sí aflati-o acum oficialminte, de la directiunea Buciumului chiaru, cá chartia colorata sí licuidulu de auru sé pastréza in magazii'a tipografie Buciumului, pentru cá directiunea Buciumului crede inea, cá coalitiunea d'in camera nu va sé se tiena de vorba, nu va sé lucreze, sí guvernulu va sé-o tramita intr'o deminétia acasa; sí in acea deminétia Buciumulu are sé se impodobésca ca in diu'a celei mai mari serbatori, pentru cá d'in acea dí are sé dateze renascerea Romaniei.“ Amu primitu unu numeru d'in Buciumulu tiparitu pre chartia rosia sí in unele locuri cu litere de auru; noi amu cugetatu, cá camer'a e disol-

vata, pana ce amu vediutu, cá serbéza o festivitate mare natiunala: Secularisarea manastiriloru díse in chinate. Dorimu, ca sé vedemu cátu de curendu pre „Buciumulu“ in costumulu astu splendidu sí mandru, serbandu diu'a renascerii Romaniei!

(!) E datina, de catolicii in sér'a ajunului de Cratiunu dau copiloru, dar' sí celoru mai betrani feliiurite daruri, pre cari le anima de unu arbore de bradu, iluminatu de nenumerate luminutie de céra. Se póte, cá datin'a acést'a suplinesce pizari'a de la Cratiunulu Romaniloru. Nu voimu inea sé scrutámu insemnetatea ei, ci ni scopulu a amintí darurile, ce le-a capetatu, dupa cum scria unu corespondinte d'in Parisu, príncepele de tronu alu Franciei, fetiorulu celu inea fórté teneru alu lui Napoleon III. Unu arbore teneru de bradu a fostu inradecinat in o mésa de marmoru fórté scumpu decorata. Printre ramurile lui verdi se aventá unu vulturu lucitoriu sí albine schinteitórie, éra darurile erau legate de lantie de auru. Intre donurile, ce imperatulu insu-si a daruitu fiului seu, se numera unu globu; unu Atlante de fildisiu sí lucratu finu lu pórtá pre umerii sei, meridianii suntu de auru, ecuatorulu de diamanti, éra polurile de rubini, Franci'a jóca ról'a de capetenia, safiri escelinti desémna granitiele ei. Rom'a, Mesicu suntu marcate cu safiri, Itali'a e venetu colorita, Angli'a e maré ca o cója de nuca, Austri'a jóca colorile curcubeului, Poloni'a e négra, Rusi'a are o colóre cu Asi'a. Atlantele, ce pórtá globulu astu simbolicu, are fisionomi'a lui Napoleon I. Mai departe a daruitu imperatulu fiului seu unu arsenalu micu. Aci se afla unu tunu de otielu, lucratu de mana artificiósá dupa inventiunea lui Armstrong, muschete, pusce, obitie, pistóle sí alte multe instrumente. Tóte suntu lucrate dupa artea sí legile militari sí arsenalulu intregu a constatu celu putienu 10,000 de franci. Darurile imperatesei suntu produse d'in Spani'a, Cataloni'a sí Aragoni'a Basci sí Mauri suntu grupati

pre langa palate maretie și beserice, copilasi mici frumosi jóca în paduri de castani, o legiune de santi și martiri; o istoria plastica, compusa de mai multe sute de figure artificiosu lucrata. Costume natiunali francesci, de la vestimentulu Savoiardului incepundu pana la alu Savului, tóte dupa cum le pórtá poporulu. Armat'a d'în Mesicu a presentatu principelui tóta tíer'a Mesicu în micu; aci se vedu ruinele de la Puebl'a, facute dupa natura d'în scórtia porósa: orasiulu Mesicu cu tóte besericele și stratele, punctile, casele și casarmele s. a. de la corpulu de geniu, mai departe o icóna, ce reprezenta tóte racele acestei tiere; acést'a d'în urma ar fi unu presentu de la maresialulu Forey. Santulu parinte, Piu IX, i-a donatu o carte de legende cu icónele Santiloru. Pre o frunza a scrisu santulu parinte cu man'a sa in sa unu psalmu de la Salomonu. Viptore Emanuclu inca nu s'a uitatu de principele teneru, și i-a tramisu o casa de paie, lucrata în Florenti'a, care infatisiéza cas'a istorica d'în Ajaccio a Napoleoniloru, în care s'a nascutu marele imperatu Napoleon I, precum se afla acuma. Principele Napoleon, verulu imperatului, i-a donatu o organa mica, care canta melodie natiunali de la tóte popórele Europei, ce dorescu propasírea. Principés'a Mathild'a i-a donatu o legiune de paséri artificiosu lucrata. Fia care reprezenta câte unu poporu, și penele sale suntu colorite cu coloru natiunali a respectivului poporu. Cele-l-alte pretióse, ce au mai fostu pre pomulu de Cratiunu alu principelui imperatescu, suntu de interesu secundariu.

(!) Inca în anulu trecutú amu fostu amintitu, cá unu literatu magiaru, anume Kriza, a surprinsu publiculu magiaru cu unu tomu voluminosu de cantece și balade poporale secuesci. Noi ni-amu spusú parerea nóstra, cá acele poesie nu suntu create de poporulu magiaru, ci cea mai mare parte suntu traduceri debile d'în poesí'a frumósa poporala a Romaniloru. Diuarele magiare ni anuntia acuma de nou, cá amintitulu Kriza a inavutítu (!?) literatur'a magiara cu unu tomu de cantece și balade secuesci (!) Noi scimú, cá literatii magiari s'au ostenu indesiértu pana acuma, sê afle balade poporale magiare, și de acea intru inceputu ne-amu fostu miratu, cá d'în seninu se ivesce unu isvoru asia avutu și nesecabilu de balade magiare-secuesci. Curendu in sa ne-amu convinsu, cá partea cea mai mare d'în baladele lui Kriza suntu traduse d'în poesí'a nóstra epica, asia d. e. un'a d'în baladele Dlui și amicului nostru At. M. Marienescu. Facemu atenti pre diurnalistii și literatii magiari, cá prin astufeliu de întreprinderi suntu fórté amagiti, și cá o servila plagiatúra nu merita acea furóre, cu care au fostu intimpinatú aceste balade. Dlui Kriza i dicemu, cá sê se lase de a amagi publiculu magiaru și sê nu caute cunun'a nemoririi în traduceri de balade romanesce, pre cari apoi le da de magiare-secuesci.

(!) Santulu Parinte, Piu IX. a daruitu principelui de corón'a d'în Austri'a, archiducelui Rudolfu, cu oca siunea serbării Cratiunului o carte de legende cu icónele Santiloru. Pre o frunza d'în cartea acést'a a scrisu Santulu parinte in sa unu o sentintia d'în sant'a scriptura.

Premie literarie.

Subscri'sa redaptiune, dorindu a indemná pre scrietorii nostri beletristici la o nobila emulatiune, intru cátu

i permitu giurstarile presinte, pune dóue premie pentru operate beletristice. — Premiulu primu de patru auri se oferéza unei novele originale, care va fí mai buna d'în tre cele, ce voru emulá. Alu doilea premiu de doi auri lu va castigá poem'a cea mai buna, lasandu în liber'a voia a autorului alegerea objetului și a formei.

Operatele, scrise de mana straina și cu motto în frunte, pre langa epístóla sigilata, în care sê fia motto și numele autorului respectivu, sê se tramita la redaptiunea subscrisa celu multu pana în finea lui Martiu c. v. 1864.

Pentru criticarea operatelor e compusa o comisiune, statatória d'în Dniú Vincentiu Babesiu, Alisandru Romanu și Ioanichiu Miculescu. Operatele premiate, d'împreuna cu cele, ce merita publicitatea, se voru comunicá în „Auror'a Romana.“

Redaptiunea „Aurorei Romane.“

Necrologu.

(!) Diu'a Cratiunului a fostu pentru Romanii d'în Pest'a e dí de gele; ei au perduto d'în giurulu loru o fíntia fórté stimata. Alisandr'a, sotí'a Magnificului Domnu consiliariu la cancelari'a aulica ungara Georgiu Pop'a, s'a mutatu la cele ceresci. Ea a documentatu în viét'fa sa unu zelu raru natiunalu, care a și seceratu la espustiunea generala d'în Brasiovu d'în anulu 1862 laud'a și complacerea tuturor-a prin covorulu, ce reprezenta „Independintí'a Transilvaniei.“ Asta primavéra manutiele ei delicate au broditu cunun'a cea frumósa de pre portufoiliulu presentatu de Romanele d'în Pest'a Dlui Baritiu. Plangeti, stimatelorú cetitóre, o lacrima pre mormentulu acestei surori brave mutate de la noi, și díceti: Fia-i tieren'a usióra!

Gácitura.*)

Cuventu 'ntregu e o fabrica,
In ea sporescu chiaru d'în nimica, —
In ea unu craiu cu óste 'ncepe,
Unii far' râni nu potú sê scape.

Silab'a 'ntáia-i preste casa,
De vóme greu, fugi de la mésa.
Silabele, ce-acum' urméza
Se dau la multi, candu se botéza.

Unu **n** de lasi acum' d'în ele,
De-o poti implé n'ai díle rele, —
De multe ai, te cam desmérda,
De-i totu în mani, te sí prepada!

*) Terminulu deslegării e 28. Ianuaru 1864 c. v.

Suvenirulu pórtei.

Poesi'a de T. Georgescu; pre fortepiano de Ionu Iancu.

Andante

The musical score is written for voice and piano. It consists of eight systems of music. Each system has a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on a bass clef staff. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 4/8. The lyrics are in Romanian and are printed below the vocal line. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings like 'f' (forte) and 'p' (piano). The piece concludes with a double bar line and repeat signs.

I. Multu pa - reau fru - mó - se, Scum - pa dra - g'a
mea Ne - pti - le ge - ró - se Lan - ga pór - t'a
ta. N'a fostu fe - ri - ei - re In ju - ne - tia
mea - N'a fostu su - ve - ni - re
De - câtu pór - t'a ta.

II.

Ti-ad' aminte'n lume,
 Că'n juneti'a ta,
 Te-a iubit u unu june,
 Oa pro mama-sa.
 Di atunci-a draga,
 De-i fi 'mbetranitu.
 Cătu eram de fraga,
 Candu elu in' a iubit.

III.

Fii dar' acum' buna,
 Di, că me iubesci,
 Pan' esti inca juna,
 Pan' nu vestudiesci.
 Mai vinu sî- asta data
 Langa pór'ta ta,
 Să-ti mai dicu odata :
 „Nu te voiu uitá !”

T. Georgescu.

Invitare de prenumeratiune

la

'AUROR'A ROMANA'

fóia beletristica.

„Auror'a Romana” pasiesce acuma in alu doilea anu alu esistintei sale. Ea va comunicá : no vele originale si altele traduse d'in limbele cele mai culte si de la scrietorii cei mai renumiti; poesii de la poetii cei mai placuti ai nostri: — in foisióra va aduce articuli de petrecere, descrieri de caletorie, articuli d'in viéti'a sociale, ce desvólta simtiulu natiunálu si gustulu frumosu, scrisi intr' unu stilu cătu se póte de poporale; intre varietáti se voru reproduce pre scurtu, si amesuratu licentiei unei fóie beletristice, tóte ce se petrecu in teatrulu lumii mari; in rubric'a de corespondintie va impartesi insciintiári scurte si interesante d'in tóte partile, locuite de Romani; d'in candu in candu va comunicá si câte o piesa pentru forte-piano. Afara de aceste rubrice, dupa impregiurári se voru mai adauge si altele; si noi nu vomu crutiá nici spese, nici ostenéla pentru a face d'in destulu asteptárii on. publicu.

„Auror'a Roamna” va aparé in tóta lun'a de dóue ori, adeca in 1-a si 15-ea c. v. ; fie care numeru va contiené o cóla si jumetate.

Pretiuulu prenumeratiunii, pentru provinciile d'in monareia austriaca, este :

pre anu	5 fl. v. a.
pre 1/2 anu	2 fl. 50 c. r. v. a.

pentru Romani'a si strainetate :

pre anu	7 fl. v. a.
pre 1/2 anu	3 fl. 50 c. r. v. a.

prenumeratiune la trei lune nu se primesco.

OO. DD. Coleptanti voru primi de la 10 unu esemplariu de onóre.

Ne rogámu, ca prenumeratiunea sé se faca cătu mai iute, pentru de a poté servi cu esemplarie complete; adresele sé se scrie curatu si langa numele romanescu alu locuintiei si alu postei ultime sé se adauge si celu germanu séu magiaru, ca astufeliu sé nu fie la espeditiune vre o scadere.

Redaptiunea.

Proprietariu, redaptoru respundictoriu si edatoriu : IOANICHIU MICULESCU.

Coluceratoriu primu : IONU IOVITIA.

➡ Mai avemu puține esemplarie d'in anulu trecut. ➡

Cu tipariulu lui : EMERICU BARTALITS.